

Nr 224.

Ankom till riksdagens kansli den 7 november 1941 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde.

(3:e avd.)

Driftbudgeten.

Femte huvudtiteln.

1:o **Civilt luftskydd: Gasskyddsutrustning.** I propositionen nr 305 har Kungl. Maj:t (bilaga 3, punkt 1, sid. 31—34 av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 17 oktober 1941) föreslagit riksdagen att till Civilt luftskydd: Gasskyddsutrustning å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,257,000 kronor.

Av det äskade anslagsbeloppet hava 1,015,000 kronor beräknats för anskaffande av 500,000 reservbehållare för gasmasker av typen C (s. k. folkgasmasker). Priset har beräknats till två kronor per behållare, och ett belopp om 15,000 kronor har avsetts för bestridande av fraktkostnader.

Återstående delen av anslaget — 242,000 kronor — avses för anskaffande av 2,165 gasmasker av typ A och 820 gasmasker av typ B för beredskapssjukhus, där behovet av gasmasker stigit med anledning av ökning i antalet vårdplatser, och ytterligare 11,080 gasmasker av typ B för å luftskyddsorter belägna sjukvårdsinrättningar av annat slag än beredskapssjukhus. Anskaffningskostnaden per gasmask har beräknats till 18 kronor för typ A och 17 kronor för typ B.

Det framlagda programmet för anskaffning av gasskyddsutrustning har utskottet funnit sig böra tillstyrka. Då icke heller kostnadsberäkningarna givit utskottet anledning till erinran och i ärendet framhållits såsom önskvärt ur produktionsteknisk synpunkt, att beställningarna snart komma till stånd, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Civilt luftskydd: Gasskyddsutrustning* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 1,257,000 kronor.

2:o) **Civilt luftskydd: Inköp av vattenbehållare.** Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, sid. 34), som avser inköp och utdelning till kommuner av 150 vattenbehållare utöver tidigare anskaffade 250 behållare, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Civilt luftskydd: Inköp av vattenbehållare* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett reservationsanslag av 75,000 kronor.

3:o) **Civilt luftskydd: Luftskyddsövningar.** Departementschefen har (punkt 3, sid. 35) anmält, att han — därest riksdagen icke framställde erinran däremot — ämnade förorda, att luftskyddsinspektionen finge taga det å riksstaten för innevarande budgetår anvisade förslagsanslaget till luftskyddsövningar å 50,000 kronor i anspråk för övningar i viss, vid anslagsberäkningen ej förutsatt omfattning.

I skrivelse den 20 september 1941 har *luftskyddsinspektionen* framhållit, att de luftskyddsövningar, som avhållits under sistförflutna och innevarande budgetår, utvisat, att behovet av övningar vore synnerligen stort och att de brister, som förefunnes i fråga om den personella beredskapen, bäst kunde avhjälpas genom dylika övningar. Inspektionen anser därför, att dess verksamhet i fortsättningen särskilt borde inrikta sig på detta område.

För egen del har *departementschefen* anfört följande.

Det är för luftskyddets effektivitet av stor betydelse att övningar komma till stånd i tillräcklig omfattning. Jag tillstyrker därför luftskyddsinspektionens förslag om intensifiering under innevarande budgetår av den på inspektionens initiativ bedrivna övningsverksamheten. I den mån det visar sig oundgängligen erforderligt att för dessa övningar tillfälligt anlita viss sakkunnig personal såsom övningsledare och att betala särskild ersättning åt dessa, vill jag icke göra erinran däremot. Jag förutsätter, att dylik ersättning hålles inom snäva gränser och icke kommer i fråga i andra fall, än där övningsledare tjänstgör inom annat luftskyddsområde än sitt eget. Kostnaderna härför syngas böra bestridas av de till övningarna anvisade medlen.

Enligt luftskyddsinspektionens beräkningar skulle nu nämnda åtgärder medföra ett överskridande med 25,000 kronor av det för innevarande budgetår anvisade förslagsanslaget till luftskyddsövningar. Därest riksdagen icke framställer erinran däremot, ämnar jag förorda, att luftskyddsinspektionen må för ifrågavarande ändamål taga anslaget i anspråk i nu angiven omfattning.

Utskottet.

Med hänsyn till vad luftskyddsinspektionen och departementschefen i ärendet anfört, har utskottet icke funnit anledning till erinran mot att förslags-

anslaget till luftskyddsövningar tages i anspråk för intensifiering av den på luftskyddsinspektionens initiativ bedrivna övningsverksamheten.

I likhet med departementschefen förutsätter utskottet, att ersättning till sakkunnig personal, som tillfälligt anlitas såsom övningsledare, hålles inom snäva gränser och icke kommer i fråga i andra fall, än där övningsledare tjänstgör inom annat luftskyddsområde än sitt eget. Vad departementschefen uttalat ifråga om beräknad belastning å anslaget har ej heller givit utskottet anledning till erinran.

Under återopande härav får utskottet hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet ovan anfört.

4:o) **Civilt luftskydd: Bidrag till inköp av motorbrandsprutor åt vissa kommuner.** Kungl. Maj:t har (punkt 4, sid. 35—38) föreslagit riksdagen att till Civilt luftskydd: Bidrag till inköp av motorbrandsprutor åt vissa kommuner å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 1,660,000 kronor.

För att stärka rikets brandförsvar gingo statsmakterna under våren 1940 i författning om central upphandling genom luftskyddsinspektionens försorg av motorbrandsprutor, vilka tillhandahöllos sådana kommuner, som för sitt brandväsen voro i behov av desamma. De kommuner, som under år 1939 åtnjutit understöd av skatteutjämningsmedel, erhöilo sprutorna kostnadsfritt, medan statsverket för övriga kommuner bar kostnaden, i den mån denna översteg ett belopp, som motsvarade 5 öre per skattekrona inom kommunen.

I nu angiven ordning har kommunernas brandförsvar tillförts motorsprutor till ett antal av 1,200. Förevarande anslagsäskande avser bidrag till anskaffande redan under innevarande budgetår av ytterligare 500 motorbrandsprutor. Vid tillhandahållandet av dessa sprutor åt kommunerna avses samma grunder skola tillämpas som vid den tidigare anskaffningen. För avgörande huruvida en kommun åtnjutit understöd av skatteutjämningsmedel skulle hänsyn dock tagas till om dylikt understöd utgått under år 1941. Kommun, i vilken brandkår ej finnes upprättad, anses böra erhålla motorspruta endast om det med säkerhet kan antagas, att brandkår kommer att upprättas i kommunen inom den närmaste framtiden.

Medelkostnaden per spruta med kärra har beräknats till 3,500 kronor och den sammanlagda kostnaden alltså till 1,750,000 kronor, varav omkring 95 procent eller i runt tal 1,660,000 kronor antagits komma att stanna å statsverket.

För användning av ifrågavarande 500 motorbrandsprutor erforderlig slangarmatur har beräknats i inköp kosta 250,000 kronor. Sådan armatur har tidigare upphandlats centralt och till självkostnadspris tillhandahållits kommunerna. Därvid har förevarande anslag till bidrag till inköp av motor-

brandsprutor åt vissa kommuner anlåtats att förskottsvis bestrida inköpskostnaderna, vilka sedermera täckts genom de vid armaturens försäljning inflytande köpeskillingarna. Det förutsattes, att liknande anordningar skola få träffas vid anskaffande av nu erforderlig armatur.

Utskottet.

Utskottet vill icke motsätta sig, att staten i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag medverkar till ytterligare anskaffning av motorbrandsprutor inom kommunerna. Statsbidrag bör därvid utgå efter samma grunder som hittills. Då emellertid brandsprutorna nu i relativt större antal fall än tidigare komma att tilldelas kommuner, som äro skattetyngda, och statens andel i den totala kostnaden i anledning därav beräknats stiga till 95 procent, vill utskottet understryka angelägenheten av noggrann kontroll från luftskyddsinspektionens sida, så att förmånen icke missbrukas. Utskottet vill vidare fästa uppmärksamheten på att en ofrånkomlig förutsättning för att de dyrbara motorsprutorna skola kunna på avsett sätt nyttiggöras är, att frågan om vattenförsörjningen i varje särskilt fall är tillfredsställande ordnad. Även detta bör av luftskyddsinspektionen uppmärksammas och kontrolleras.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Civilt luftskydd: Bidrag till inköp av motorbrandsprutor åt vissa kommuner* å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1941/42 anvisa ett förslagsanslag av 1,660,000 kronor.

5:o) **Förberedande åtgärder för mottagande av evakuerad civilbefolkning m. m. Utrustning till provisoriska förlossningshem under utrymning.** Beträffande Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag (punkterna 5 och 6, sid. 38—52) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Stockholm den 7 november 1941.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson* i Malmö, *Oscar Olsson, Asplund, Pauli, Bernhard Nilsson, Bergman, Torsten Ström, Heiding, André, Grånebo* och *Boman*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Skoglund* i Doverstorp, *Andersson* i Prästbol, *Danielsson, Ward, Persson* i Falla, *Lindberg* i Umeå, *Persson* i Tidaholm, *Andersson* i Södergård, *Mårtensson, Wallentheim* och *Olsson* i Kullenbergstorp.